

Tracey Burke

Cyfarwyddwr Cyffredinol / Director General

Y Grŵp Addysg a Gwasanaethau Cyhoeddus
Education and Public Services Group

10 Gorffennaf 2018

Annwyl Mr Ramsay,

Ynghylch: Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru: Rhaglen Gyfalaf i Sicrhau Addysg ac Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif

Diolch am fy ngwahodd i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus ar y Rhaglen Gyfalaf i Sicrhau Addysg ac Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif ar 25 Mehefin.

Yn ystod y sesiwn roeddwn wedi cytuno i ddarparu rhagor o wybodaeth ac esboniadau ynghylch y pwyntiau a drafodwyd. Mae hyn wedi'i gynnwys yn yr atodiad sydd ynghlwm.

Yn gywir

Tracey Burke

Cyfarwyddwr Cyffredinol, Addysg a Gwasanaethau Cyhoeddus

**BUDDSODDWRYR | INVESTORS
MEWN POBL | IN PEOPLE**

Parc Cathays • Cathays Park
Caerdydd • Cardiff
CF10 3NQ

Ffôn • Tel 0300 0258047
tracey.burke@gov.wales
Gwefan • website:
www.wales.gov.uk

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

RHAGLEN GYFALAF I SICRHAU ADDYSG AC YSGOLION AR GYFER YR 21AIN GANRIF

1. Manylion y gwahaniaethau rhwng y model trysorlys pum achos busnes a ddefnyddiwyd i gymeradwyo'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol a'r model a ddefnyddiwyd i gymeradwyo'r Cyllid Menter Cyllid Preifat

Mae Gweinidogion Cymru wedi egluro ei bod yn rhaid i'r buddsoddiad a wneir drwy ddefnyddio'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol hybu budd y cyhoedd, gan gynnwys gwerth am arian. I'r perwyl hwnnw caiff pob cynllun Model Buddsoddi Cydfuddiannol ei asesu drwy ddefnyddio'r Model Pum Achos.

Mae'r Model Pum Achos yn berchen i Lywodraeth Cymru a Thrysorlys EM ar y cyd. Mae'n rhan greiddiol o'r rhaglen Gwell Achosion Busnes, sydd hefyd yn cynnwys hyfforddiant sydd wedi cael ei achredu'n rhyngwladol ar lefelau sylfaen, ymarferydd ac adolygwr. Mae'r Model Pum Achos yn rhoi fframwaith ar gyfer gwneud penderfyniadau'n effeithiol o ran achosion strategol, economaidd, masnachol, ariannol a rheolaethol prosiect. Mae gwerth am arian yn amodol ar ddisgyblaeth yr achos economaidd, sy'n cynnwys, *inter alia*, cymhwyso costau a manteision, cynnal arfarniad o'r dewisiadau, a chynnwys tuedd optimistaidd. Mae rhagor o wybodaeth am y Model Pum Achos a'r rhaglen Gwell Achosion Busnes ar gael yn:

<https://gov.wales/funding/wales-infrastructure-investment-plan/better-business-cases/?skip=1&lang=cy>

Gan nad oedd Llywodraeth Cymru yn barti mewn contractau Menter Cyllid Preifat hanesyddol a wnaed gan Drysorlys EM, ni allaf roi sylw ar yr arfarniadau gwerth am arian a gynhaliodd Trysorlys EM. Gallaf sicrhau'r Pwyllgor, fodd bynnag, fod yr asesiadau gwerth am arian wedi esblygu dros y blynyddoedd ers cynlluniau cynnar y Fenter Cyllid Preifat, ynghyd â'r gwersi a ddysgwyd, a fydd yn cael eu defnyddio wrth graffu ar brosiectau'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol.

2. Bydd esboniad o dystiolaeth ysgrifenedig Llywodraeth Cymru ynghylch sut bydd y Rhaglen Gyfalaf i Sicrhau Addysg ac Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif yn cyfrannu at ymrwymiad Llywodraeth Cymru i filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050

Mae twf yn y sector cyfrwng Cymraeg yn nod allweddol i'r Rhaglen Gyfalaf i Sicrhau Addysg ac Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif ac rydym yn gweithio'n gadarnhaol gyda'n partneriaid i gyflawni hynny. Mae hi nawr yn orfodol i'r achos busnes ar gyfer pob prosiect unigol ddarparu manylion ynghylch sut bydd y cynnig yn cyfrannu at ymrwymiad Llywodraeth Cymru i un filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050 neu egluro pam nad ydy hyn yn briodol a nodi'r sail dystiolaeth i gefnogi'r penderfyniad hwnnw. Craffir ar yr wybodaeth hon fel rhan o'r broses o asesu'r achos busnes.

Pan fydd awdurdod lleol yn cyflwyno cynnig ar gyfer ysgol cyfrwng Saesneg byddem yn disgwyl gweld tystiolaeth bod digon o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn yr ardal a pham mai Saesneg ydy'r iaith cyfarwyddyd priodol yn yr achos yma. Bydd swyddogion o'r tîm Iaith Gymraeg yn craffu ar bob cynnig ac yn darparu sicrwydd ynghylch a ydy'r dystiolaeth ar sail gadarn.

3. Manylion ynghylch sut bydd Llywodraeth Cymru yn sicrhau y bydd gofynion Deddf Teithio Llesol (2013) yn cael eu hystyried a'u gweithredu fel rhan o adeiladu ysgolion yn y dyfodol.

Mae Deddf Teithio Llesol (Cymru) 2013 yn ceisio cynyddu nifer y siwrneiau bob dydd sy'n cael eu gwneud ar droed ac ar feic, fel y siwrnai i'r ysgol. O ganlyniad i'r Ddeddf, mae angen i awdurdodau lleol gynllunio a datblygu rhwydweithiau teithio llesol integredig, sy'n cysylltu sbardunau teithiau allweddol, gan gynnwys ysgolion. Cyfeirir at y newid hwn mewn deddfwriaeth yn ein canllawiau ar achosion busnes. Caiff y canllawiau hyn eu defnyddio gan awdurdodau lleol a sefydliadau addysg bellach wrth baratoi achosion busnes am fuddsoddiad cyfalaf yn eu seilwaith addysg i sicrhau eu bod yn cydymffurfio â pholisïau a deddfwriaeth Llywodraeth Cymru.

Mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl i unrhyw brosiect Addysg ac Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif gynnwys darparu mynediad cerdded a beicio diogel a hwylus. Bydd swyddogion trafniadaeth ac addysg yn craffu ar yr achosion busnes ar gyfer prosiectau Addysg ac Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif. Mae'n rhaid i achosion busnes sy'n dangos ystyriaeth wael o ran mynediad teithio llesol sicrhau y rhoddir sylw i hyn cyn bod modd symud ymlaen. Dyma faes lle byddwn yn craffu ac yn herio mwy wrth fynd yn ein blaenau.

4. Rhagor o wybodaeth ar ddiogelwch y Model Buddsoddi Cydfuddiannol i sicrhau safonau adeiladu o ansawdd uchel ar gyfer adeiladau ysgolion

Cymhwysir safonau adeiladu llym at brosiectau sy'n llwyddiannus yn sicrhau cyllid. Bydd hyn yn parhau fewn i Band B ar gyfer cynlluniau cyfalaf a chyllid Model Buddsoddi Cydfuddiannol. Bydd cynlluniau Model Buddsoddi Cydfuddiannol yn benodol yn safoni dyluniad, gyda manyleb allbwn safonol ar gyfer gwaith a gwasanaethau. Ni fydd y taliad yn cychwyn nes bod Profwr Annibynnol wedi llofnodi'r adeilad yn gyflawn.

Gofynnodd y pwyllgor yn benodol am ein hymateb i'r Adroddiad gan yr Ymchwiliad Annibynnol i Adeiladu Ysgolion Caeredin (Partneriaeth Cyhoeddus-Preifat) ym mis Chwefror 2017. Yn dilyn rhyddhau'r adroddiad, cynhaliwyd ymarfer o fewn Llywodraeth Cymru i ystyried sut y gallai'r Model Buddsoddi Cydfuddiannol weithredu prif argymhellion yr Ymchwiliad o ran rôl yr Awdurdod sy'n contractio mewn perthynas â sicrhau ansawdd dylunio ac adeiladu cyfleusterau partneriaeth cyhoeddus-preifat.

O ganlyniad i'r ymarfer yma, daethpwyd i'r casgliad y byddai modd ategu'r Ffurflen Safonol ar gyfer Cytundeb Prosiect Model Buddsoddi Cydfuddiannol â chanllawiau wedi'u cyhoeddi i ymestyn cwmpas gwasanaethau'r Profwr Annibynnol. Mae'r canllawiau hyn nawr ar gael yn:

<https://gov.wales/docs/caecd/publications/171215-independent-tester.pdf>

Daethpwyd i'r casgliad hefyd y byddai rhagor o ganllawiau ynghylch *Sicrwydd Awdurdod yn ystod y Cam Adeiladu* yn cael eu cyhoeddi i dimau prosiect y Model Buddsoddi Cydfuddiannol. Mae'r canllawiau hyn yn nodi hawliau a gofynion yr Awdurdod o dan y Ffurflen Safonol ar gyfer Cytundeb Prosiect Model Buddsoddi Cydfuddiannol. Rhaid penodi Rheolwr Adeiladu gan yr Awdurdod i wneud gweithgareddau sicrhau ansawdd ar ran yr Awdurdod, gan gynnwys, os oes angen, monitro ac archwilio gweithgareddau adeiladu o ddydd i ddydd.

Yn gryno, mae ein hymateb i'r Ymchwiliad yn:

- Rhoi sylw i'r argymhelliad bod Awdurdodau angen buddsoddi mewn arbenigedd priodol er mwyn craffu ar brosiectau'n iawn;
- Rhoi sylw i'r pryder bod angen adolygu lefel y gwasanaeth a ddarperir gan Brofwyr Annibynnol a bod angen ysgrifennu contractau penodi i adlewyrchu'r hyn mae cleientiaid wir am ei gael o'r rôl;
- Ailbwysleisio'r angen am ddiwydrwydd trwyadl yn ystod y caffael mewn perthynas â phrosesau ansawdd adeiladu, a monitro'r gweithgareddau hynny'n barhaus.
- Gorfodi penodi Rheolwr Adeiladu Awdurdod i weithredu ar ran yr Awdurdod;
- Mae'n cynnwys meini prawf cwblhau adeiladu manwl, ee glynu wrth safonau, gwarantau a rheoliadau tân adeiladau;
- Mae'n symud i ffwrdd oddi wrth brofi/archwilio sampl cyfyngedig at ddull o brofi cwblhau pwrpasol; ac
- Mae'n defnyddio BIM (Modelu Gwybodaeth am Adeiladau) i sicrhau bod lluniadau 'fel y cafodd ei adeiladu' a dogfennau eraill ar gael yn hawdd drwy gadw cofnodion cywir a thrwyadl.